

Universal Declaration of Human Rights - Fon

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the *UDHR in Unicode* project, <http://www.unicode.org/udhr>.

GBETA GBẸ Ɔ BI TƆN EE ƉƉ XÓ DÓ ACE E GBẸTƆ DÓ KPODO SISI E ƉO NA DÓ N'Í LE KPO WU E

WEXWLE

Ee nyi ƉƉ hennu Ɖokpo me Ɖ, me ƉokpoƉokpo ka do susu tƆn, bƉ ace Ɖokpo Ɖ we mebi Ɖo bo e ma sixu kan fen kpon é Ɖi meƉesusi jije, hwejiƉzinzan, kpodo fifa ni tiin nu weke Ɖ bi e Ɖ,

Ee nyi ƉƉ nukumamƉ je nume kpodo wangbenu sen ƉeƉee na zƉn bƉ gbets na do tiin nyi le we nƉ dƉn alannuwiwa Ɖee nƉ zƉn bƉ gbets nƉ fƉn gu e, lo bƉ nu taji Ɖee hudo gbets Ɖ we nyi ƉƉ gbe e me gbets le ma na nƉ mekannu Ɖo xodƉiƉ sin alinu kpodo nuƉiƉi lo bo na tƉn sin adohuhu kpodo ya kpo me é Ɖ,

Ee nyi ƉƉ dandanme we e Ɖo na je hun do sen Ɖee na zƉn bƉ gbets na do tiin nyi le gbƉn aceƉiƉ sin alinu se na zƉn bƉ gbets ma na lin ƉƉ emi Ɖo na Ɖe emiƉee sin mekannu kpo yadonume kpo e Ɖ,

Ee nyi ƉƉ é Ɖo dandanme bƉ e Ɖo na Ɖe alinu wennyinyi ee Ɖo na tiin nyi Ɖo to ƉokpoƉokpo tentin e Ɖ,

Ee nyi ƉƉ, Ɖo xwedowema elƉ me o weke Ɖ bi le vƉ mƉ nu je ace kpo do sisi dodo e gbets Ɖo na Ɖo e, Ɖo meƉesunƉnyinyi kpodo susu e do na xƉ nu gbets e Ɖo ace kpodo sisi sunnu kpodo nyƉnu tƉn kpo na nyi Ɖokpo Ɖ; lo bƉ ye le yalƉ akƉn bonu nukƉnyinyi ni tiin lo bo na sƉ gbe Ɖagbe zinzan gbƉn meƉesunƉsi jije taji ze jijiƉn ayi e Ɖ,

Ee nyi ƉƉ to ƉokpoƉokpo yi gbe bo na Ɖo sisi nu ace e gbets le Ɖo kpodo meƉesusijije taji kpo Ɖó alƉ Ɖo alƉme xa to le bi sin kplekple é Ɖ,

Ee nyi ƉƉ linlin Ɖokpo Ɖ ƉuƉo nu ace, sisi kpodo meƉesunƉsi jije gbets tƉn le, we nyi nu taji ee na zƉn bƉ mi na nyi sen elƉ le e Ɖ,

Gbets Ɖ sin kplekple Ɖe gbets elƉ tƉn bƉ e na ƉƉ xo do ace e gbets Ɖo na Ɖo kpo sisi e Ɖo na Ɖo n'í é kpo wu. Gbets elƉ na nyi su Ɖokpo tawun bƉ gbets le kpo to le bi kpo Ɖo na nyi bonu me bi kpodo tuto e nyi gbets le tƉn le Ɖee gbets elƉ Ɖo tame na nugbo le e ni tenkƉn nu sisi ni tiin nu ace kpodo meƉesunƉsi jije gbƉn nunyweyi li xo. MƉ Ɖokpo Ɖ ye Ɖo na tuun sen ene Ɖ le bo na zan ye nugbo tƉn gbƉn tuto e do ayi Ɖo to ƉokpoƉokpomƉ kpodo gbe Ɖ bi me e kpo; ace ene Ɖ kpodo susu ene kƉn sin zinzan Ɖ kpo nukun mƉ je yene kpo Ɖ Ɖo na nyi nu taji Ɖokpo nu tovi ee sin to Ɖo gbets elƉ me e kpodo tovi Ɖee sin to le kpo Ɖo aceƉpikpa to ene Ɖ le tƉn glƉ e.

Gbetaken 1

Ace, susu kpo sisi Ɖokpo Ɖ kpo we gbets bi Ɖo Ɖo gbewiwa tƉn hwenu; ye Ɖo linkƉn bƉ ayi yetƉn me kpe lo bƉ ye Ɖo na do alƉ yeƉee Ɖi nƉvinƉvi Ɖohun.

Gbetaken 2

Me ƉokpoƉokpo sixu tuun ƉƉ ace, su su kpo sisi Ɖee kpo xo e ƉƉ Ɖo gbe ta elƉ me Ɖ nyi eƉesunƉ sin nu ma Ɖe nuƉe kpo Ɖi: akƉta, sun nu, nyƉnu, gbe e nƉ do e, sinsen, nu e lin do toxo wu e, alo linlin Ɖevo see b'e nyi to metƉn le alo gbe tƉ le tƉn, dƉkunjiƉe, lee e ji me gbƉn e kpodo nu ƉevoƉevo ne le kƉn.

MƉ Ɖokpo Ɖ, e Ɖo na kƉn do tuto ee e ze jijiƉn ayi Ɖo to e me e gosin e wu Ɖo toxoƉiƉ sin alinu, sen e ji to Ɖ jijiƉn e kpodo sen gbe Ɖ tƉn Ɖee ƉƉ nu do to Ɖ nu e we a, Ɖó to ene Ɖ ko je eƉee si alo e kpo Ɖo mekannu, alo aceƉpikpa tƉn ma yi haƉéji wu a.

Gbetaken 3

Gbetɔ ɔkpoɔkpo ɔ na mɔ gbɛ bo nɔ edesu si lo bo na le nyi edee.

Gbetaken 4

E sɔ ɔ na hen mede ɔ mekannu alo mede ɔ; mekannuninɔ kpodo mede kpo ɔ alo le bi me ɔ sɔ de ɔ.

Gbetaken 5

Gbetɔwikukɔn alo ya do nu me kpodo adakacomewu kpo sɔ ɔ na de ɔ.

Gbetaken 6

Gbetɔ ɔ nusisi we ɔ na nyi ɔ fi bi.

Gbetaken 7

Ace ɔkpo ɔ we me bi na ɔ lo bo na nɔ nyi sen ɔkpo ɔ; mɔ ɔkpo ɔ mede na yi gbe nu walɔ e na de me kpo alo dee nyi wuɔozɔnume tɔn kpo e lo bo na wa gba sen e do ɔ fi e ɔ.

Gbetaken 8

Enyi mede mɔ ɔ e yi ace e nyi etɔn bɔ sen dodo ee ɔɔ nu do to tɔn nu ɔ n'e ɔ, e hen ɔ e na yɔ hwe ɔ to tɔn me.

Gbetaken 9

E ɔ na ya mede sin to tɔn me alo e na wli i alo e na su i do ganme ɔ nuɔe kpoun wu ɔ.

Gbetaken 10

E ɔ dandanme bɔ e na se nu ee mede wa é ɔ hwedɔxɔsa ɔ togume kpa a kwedɔxɔsa ene ɔ we ɔ na ɔ ace e nyi etɔn le é kpodo nu è de na wa le é kpo; mɔ ɔkpo ɔ fi ene ɔ we e na ɔ nu e wu e yɔ hwe é é dé.

Gbetaken 11

1. Me e e ve nu nyanyaɔe do é na to ɔ yi tɔn yi we hwe bɔ e na ba do nu lee nu le yi gbɔn e cobo na yɔ e ɔ hwenukɔn; cobonu e ka na ɔ hwe do e e ɔ, e ɔ na n'e me e na sixu hwlenne ɔ hwenukɔn e.

2. Enyi nu e mede wa ɔ'ayi é ma nyi nu e na sa sen do me ɔ hwe ene nu ɔ lee sen é ji tɔ ɔ alo gbe ɔ jɔn é ɔ gbɔn é a ɔ, é ɔ na sen gan tɔn ɔ.

Gbetaken 12

E ɔ na ba do nu me ɔ lee jlo me gbɔn e gbɔn xo e kun kpla. Gbezinkan metɔn, hennu metɔn, xɔ metɔn alo wen metɔn le é ɔ. Mo ɔkpo ɔ e ka ɔ na ɔ winnya me bo le kɔn wi metɔn ɔ. Ace e nyi gbetɔ tɔn e ɔ hwlen me ɔ ali ene ɔ nu.

Gbetaken 13

1. Fi e jlo mede ɔ we na nɔ gbɔn bo na le ze nɔten e jlo e ɔ ɔ toɔeme.

2. Mede ɔ jlo tɔn ɔ é sixu be agban sin to ɔebu me ɔ to tɔn me ɔohun. E jlo e ɔ, e sixu le le kɔ wá xwé.

Gbetaken 14

1. Enyi ɔ́o e ɔ́o gbeya do nu meɔ́e we kaka bɔ́ ku hwen wan ɔ́'e me ɔ́, é hen ɔ́ é na hɔ́n yi to ɔ́evome bɔ́ e ɔ́o na yi i ɔ́o fi ene.

2. Amɔ́ enyi e mɔ́ ɔ́o me ɔ́ je senme nugbo alo e te afɔ́ sen e ji gbě e to le bi kplekple sɔ́ jujɔ́n ayi é ji e ɔ́, é sɔ́ ɔ́o ace bɔ́ e na yi i dandan ɔ́o to ɔ́evome á.

Gbetaken 15

1. Gbetɔ́ bi ɔ́o ace bo na nyi toɔ́e sin vi.

2. E sixu hugan meɔ́e bo de e sin tovikenne á; mɔ́ ɔ́okpo ɔ́ é hen ɔ́ e na zé eɔ́ee zé ji nu to ɔ́evo.

Gbetaken 16

1. Enyi sunnu kpo nyɔ́nu kpo ɔ́o wyanwyanxwe ɔ́, ye hen ɔ́, ye na da yeɔ́ee bo dè hennu yetɔ́n. Akɔ́ta yetɔ́n, to yetɔ́n, alo sinsen yetɔ́n ɔ́o na gbe nú ye á. Ace ɔ́okpo le we ye ɔ́o ɔ́o yeɔ́eedida hwenu kpɔ́nunɔ́ yetɔ́n alo yeɔ́eejodo hwenu.

2. Cobonu gbetɔ́ ɔ́e ná dà ɔ́e á, jlo yetɔ́n me nu we é ɔ́o na nyi.

3. Hennu we nyi sosyen nú gbetɔ́ sin togun; lobo togun ene ɔ́ kpodo acekpikpa to ɔ́ tɔ́n kpan ka ɔ́o na je hun do jí tɔ́.

Gbetaken 17

1. Gbetɔ́ bi, me e ɔ́o ee ɔ́okponɔ́ é alo éé ɔ́o gbe kplekpleɔ́eme e, ɔ́o na ɔ́o ace do nudeji.

2. Nǎ é nyi étɔ́n ɔ́ meɔ́e sixu tafu i ɔ́u bo yi ɔ́o asi tɔ́n á.

Gbetaken 18

Gbetɔ́ bi ɔ́o ace bo na len nu nu é jlo e kpɔ́n bo d'ayime lobo le sɛ́n nu e jlo e. Ace ene ɔ́ we zɔ́n bɔ́ tɔ́n le le ɔ́o togunme alo kwenkwenme gbɔ́n alɔ́kpa le bi me ɔ́i: nunyeyiyi, walɔ́ kpo yehwe sin alinu kpo.

Gbetaken 19

Gbetɔ́ bi ɔ́o ace bo na lin nù é do nuwu bo ka na ɔ́o xo; hǔn meɔ́e ɔ́o na van nukun ɔ́o meɔ́e á. Mɔ́ ɔ́okpo ɔ́, me bi ɔ́o ace bo na se bo jlá nù é ɔ́o jije we ɔ́o to ɔ́ me kpo togudo le é kpo. E hen wlenwin ɔ́ebu ɔ́, é na ba bo do se na.

Gbetaken 20

1. Gbetɔ́ bí ɔ́o ace bo na yi kplé. Lobo na le do gbě é ma na dɔ́n hunnyahunnya wa á e.

2. E sixu sɔ́ meɔ́e do gbɛdeme gannu gannu á.

Gbetaken 21

1. Gbetɔ́ bí hen ɔ́, é na gɔ́ alɔ́ nu to tɔ́n bonu é na do yi nukɔ́n. Eye ɔ́esu hen ɔ́ é na nɔ́ nukɔ́n nu nuwi wa ene alo é na ɔ́e me bɔ́ é na nɔ́ do tɔ́n me.

2. Ace ɔ́okpo ɔ́ we me bi ɔ́o bo na do wa axɔ́suzɔ́ ɔ́o to tɔ́n me.

3. Jlo to ɔ́ tɔ́n we nyi linlin dodo e ji to ɔ́ sin acekpikpa junɔ́n e. Jlo ene ɔ́, e na ze wema na ɔ́o xwiji, do sendéji bɔ́ ahizi na tɔ́n ɔ́eme á. Mɔ́ ɔ́okpo ɔ́, nuwiwa ene ɔ́, e na nɔ́ blo e do hwe tɔ́n nu. Wema ene ɔ́, e sixu nɔ́ yeme bo sɔ́ alo e le sixu sɔ́ ɔ́o togunme lee e na blo gbɔ́n bo ayi na j'ayi nu wemazetɔ́ le e.

Gbetaken 22

Gbetɔ bɪ ɔ, togundeme we é dɛ. Ene ɔ wu o, nuɖe na do tagba n'i dɔ akwelinu, lanme na nɔ ganji k kpodo nunywe na dɔ kpo sin alinu á; nu ene ɔ we na zɔn bɔ é na tɔn nyi. Amɔ kan e van we to ɔ dɛ e kpodo nuwadokpo e dɔ todeetodee kpan sin tentin gbɔn tuto e ze dɔ te é kpo to ɔ sin dɔkun le kpo we na zɔn bɔ e na mɔ.

Gbetaken 23

1. Gbetɔ bi dɔ na wa azɔ. Azɔ e ja jlo é we é na wa; sen dɔkpo ɔ we na dɔ nu do me bi nu lobɔ é ka do na nɔ azɔgba á.
2. Azɔ e meɖe wa é sin akwe we na dɔ.
3. Meɖe wa nuɖe ɔ, é na yi nuɖe d'ɛnu dandan. Ene ɔ we na zɔn bɔ e na mɔ nu e na do hen hennu tɔn na é. E hwedo e ɔ, gbetɔ sin togun ɔ na gɔ alɔ nu i dɔ ali devonu.
4. Gbetɔ bi dɔ ace bo na dɔ azɔjigbe alo é hen ɔ é na nɔ gbe mɔhun dɛe na sixu glɔn nyɔna tɔn le n'i eme.

Gbetaken 24

Gbetɔ bɪ dɔ ace bo na dɔ gbɔjehwe nu kpodo ayided'ayi sin hwenu kpan Ganxuxo nabiɖe we é dɔ na wa azɔ na. E dɔ na yi azɔgbɔje hwelwe bɔ gbɔje ene me ɔ, e ka dɔ na nɔ sun akwe e.

Gbetaken 25

1. Gbetɔ bɪ dɔ na na dɔ nu e na zɔn bɔ é na hwlen edee gan dɔ azɔnsi e; lobo na jla nunɔme edee tɔn kpo do hennu tɔn kpan dɔ; taji ɔ, dɔ nuɖuɖulinu, avɔdudolinu xɔ e me é na nɔ é sin alinu, azɔn gblegblelinu. Mɔ dɔkpo ɔ, é dɔ na mɔ alɔdo dɔ do azɔmamɔ hwenu, asukuku alo asikuku xɔme nunɔ hwenu, kpukpoxɔme kpodo hwe e nu e ma sɔ sixu wa nɔ bo mɔ nu á é bɪ kpan.
2. Vijiji kpo yɔkpɔvume nunɔ kpo bɪ dɔ na mɔ kpatakiɖe. Alɔwliwi kpo dɔ vi e ma da asu cobo ji á le e bi we dɔ ace dɔkpo ɔ dɔ xe nya dɔ yeji sin alinu.

Gbetaken 26

1. Gbetɔ bɪ d'ace nú wemakplɔnkplɔn bɔ wemakplɔnkplɔn ka do na byɔ kwe zinzan á; hun nuvɔnnu we é dɔ na nyi. E dɔ na dɔ kplɔn kleunde vɔvɔ ene ɔ dandanme we é dɛ. Alɔlyenzɔ kpo alɔnunɔ kpaa kpo dɔ na vun kan kpé to ɔ me. Wemakplɔnyiji nu alɔ vɔ ɔ, me bi nú we é dɔ na nyi, bɔ e kan na xwedo lee e je xa me dɔkpodokpo gbɔn e.
2. Wemakplɔnkplɔn ɔ gbetɔ sin nukɔnyiwi we é na ba; bo na dɔn gbetɔ sin ace le yi nukɔn bo je hun dɔ yě ji. E dɔ ná zɔn bɔ mɔjeme kpo nuwadokpo kpo hwesɔkeme kpo ná tɛin xɔntɔn sin walɔ na tiin, bɔ to e dɔ bu le e sín gbě ɔ na yi nukɔn bɔ fifa na tiin nú gbe ɔ bɪ.
3. Vitɔ, vinɔ le we dɔ na dɛ nyɪ kplɔn e vi yetɔn le na yi é.

Gbetaken 27

1. Gbetɔ bi dɔ ace bo ná gɔ alɔ nu tonunywe le bi; me bi dɔ na mɔ mɔ dagbe e dɔ alɔlyenme bo na zan mɔ dɔkpo ɔ, é na sɔ so nú nukɔnyi yi nunye tɔn bo na sixu mɔ nyɔna e d'e me le é dɛ.
2. Nu e na tɔn sin nu e meɖe gba tame bo blo é ɔ, me ɔ tɔn we e dɔ na nyi; b'e na je hun do nu tɔn ji dɔ nujinjanlinu we à, wemawlan wlan sin alinu we à, alo alɔlyen zɔwiwa sin alinu.

Gbetaken 28

Gbetɔ bɪ dɔ na ba tuto gbɔn nukɔnyiwi hennu e me dɛ e kpodo gbe ɔ bɪ kpan sin alinu bonu ace, sisi kpo jlokokonunɔ e xɔ e dɔ dɔ wema elɔ me ɔ ni nɔ xwiji.

Gbetaken 29

1. Togun e me gbeto de e bo nukon yiye ton kpo nyona ton kpo na ton sin me e o, e do na do nunamede le do wu ton.
2. Do ace e gbeto do le sin zinzan kpo nuna ton kpo me o, me dokpodokpo do na ba ile na bo na nyi sen e na zon bo e ma na te afu ace nzo ton ton le kpo jlokokonuna ton ton le ji kpo ji a e di lee mesisi sin kplon byo gbun e, tuto e ji to o de kpo togun bi kpaa gbeto le ton sin nuna me byo gbun e.
3. Ace, sisi kpo jlokokonuna ene le do na xwedo su kpodo linlin to ee do bu le ton.

Gbetaken 30

Yode, kplekplede, gbeto godokponade na yi huzu nu e do do wema elo me e do alo ton ji bo na mo ten bo de wade alo ayide ton ee na zon bo e na mo ten bo do kpo ace, sisi kpodo jlokokonuna ee xo e do do fi e bo hen gba a.
